

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Thesavrvs Sacrorvm Ritvvm, Sev Commentaria In Rvbricas Missalis, Et Breviarii Romani.

In quibus origo cuiusque Ritus, causae historicae, vel mysticae, ex maiorum ingenio, Theoria, Praxis, obligatio, & exquisitus vsus, additis opportune Decretis omnibus S. Rituum Congreg. quàm breuissimè explicantur.

Gavanti, Bartolommeo

Venetiis, 1647

De Psalmis Poenitentialibus. 4.

urn:nbn:de:hbz:466:1-9521

2. Hieron. in locum *Ecclesiasta*, putat septem, & octo Psalmos Graduales veteris, & noui Testamenti indices esse: vt enim quondam per illorum numerum canebatur Deo, ita per vtrumque Testamentum modo cantantur laudes eidem Deo. Quinque etiam sunt sensus hominis, per quos animus ad Deum Trinum ascendit, & ideo diuisi sunt inter quinos.

3. Radulphus *propos. 21.* meminit, & notat, primos quinque dici pro Defunctis; alios quinque pro nobis ipsis, & amicis; postremos quinque pro omnibus fidelibus; & quadrat ordo hic ascendentibus iuxta *Psalm. 83. ascensiones in corde suo disposuit, in valle lachrymarum*, id est, Purgatorii; nam à Purgatorio defunctorum eleuamur ad purganda propria peccata, de quibus in secunda Oratione agitur. deinde ad vnionem cum Deo, quem toto corde perquirimus in tertia Oratione; ita vt in secundo ordine Psalmorum declinantes à malo, in tertio faciamus bonum; in quibus tora iustitia consistit.

4. Robertus Cardin. Bellarmin. in suo *aureo libello de Ascensionibus in Deum*, ad instar horum 15. Psalmorum constituit quindecim gradus, quibus ascendas ad Deum; quorum ordo paululum mutatus triplici Gradualium ordini, meo iudicio, respondet optimè: si nimirum in primis quinque Psalmis mediteris corruptibilia, terram, aquas, aerem, ignem, & mixta. in alijs quinque scruteris cælestia corpora, Hominem, Animam eius rationalem, Angelicam naturam, & Diuinam essentiam. In tertio Psalmorum ordine contempleris Dei potentiam, Theoricam Sapientiam, Practicam eiusdem, Misericordiam, & Iustitiam, que singula omnia profequitur in dicto libello.

5. Si tibi placeant magis Sanctissimi Rosarij mysteria, ea distribue hoc modo; vt, quæ sunt doloris, primo ordini cum, *Requiem*, pro Defunctis tribuas; quæ gaudij, secundo ordini; quæ gloriæ, tertio adscribas.

6. Nam primi quinque Psalmi vnica habent conclusionem: *Requiem aeternam*,

& c. alij habent quisque suam cum, *Gloria Patri*; quia pro Defunctis orantes abstinere solemus à glorificatione Trinitatis, vnica, & aeternam eis requiem desiderando, vt eisdem post quinque sensuum in Purgatorio purificationem, in quibus deliquerunt, eadem aeterna requies tribuatur. Deo autem danda est gloria in ascensu nostro, siue declinemus à malo, siue faciamus bonum; de quibus in 2. & 3. agitur Psalmorum ordine Gradualium. vltima Oratio habetur in Liturg. Græca S. Petri pro collecta *Missa*.

7. Dicuntur autem in Ferijs quartis Quadragesimæ, latius sumpto vocabulo Quadragesimæ, ita vt includatur Feria 4. Cinerum, in qua etiam dicuntur hi Psalmi, Pio V. ita limitante, ante quem quotidie in Quadragesima recitabantur, ante Matutinum dicuntur de more antiquo, ex Radulph. *propos. 21.* in Breuiar. M.S. & in 1550. & ante officium paruum B. Virg. quod fit vnum cum officio maiori, ex P. Ruiz in *Ceremoniali*; vt nimirum per octo quosque dies ab initio Ieiunij, ascensiones in corde nostro disponamus, de virtute in virtutem; donec ad Christum in Cruce exaltatum perueniamus, quem in Hebdomada maiori contemplanur.

8. Omittuntur in ipsamet maiori Hebdomada; cum ibi militer eadem ratio, qua omittitur officium paruum Beatæ Virg. & Defunctorum; & omittuntur in Festo nouem Lectionum, ratione Festi, vt ait Radulph. *loco citato*.

9. Nulla nunc est obligatio, ex Bulla Pij V. qui proponit recitantibus Indulgentiam quinquaginta dierum; si nempe recitent in Ferijs quartis Quadragesimæ, siue in Choro, siue extra Chorum eos recitent; & absoluit Clerum ab antiqua obligatione. si adest consuetudo eos recitandi in Choro, sicut legitima consuetudini; sicut etiam de Hora recitandi, de qua *cap. sequenti num. 6.*

De Psalmis Pœnitentialibus. Cap. IV.

1. Psalmi Pœnitentiales, qui scilicet ad pœnitentiam nos mouent, sunt numero septem; & videntur fuisse in vsu ante S. Au-

S. August. qui morti proximus eos lecturasse fertur; neque tamen auctor idem ipse perhibetur. Ordo Roman. eorum meminit in *Feria 4. Quadragesimæ in capite ieiunij*. Cassiodorus docet, septem esse, quia totidem modis remittuntur peccata nostra; Baptismo, passione martyrij, eleemosyna, dimittendo alijs, conuertendo alios, abundantia caritatis, & pœnitentia. Hec ille.

2. Innocentius III. iussit eos recitari in *Quadragesima*, ex Radul. *propof. 21.* quia tempus est opportunum ad pœnitentiam.

3. *Feria sexta* assignati fuerunt in *Quadragesima* à Pio V. cum & hi quotidie recitarentur in eadem. vnde ordine *Feriarum* seruato, sexta *Feria* sequente quartam, Pœnitentiales locum habent in *Breuiario* post *Graduales*. minor est etiam Pœnitentia numerus, quàm *Gradualium*.

4. Absoluere incipiebantur, ex Radul. *loco citato*, sed in *Breuiar. M.S. & 1550.* præmittitur *Antiphona*; *Ne reminiscaris*, &c. sumpta de *Tobie* libro. quilibet *Psalmus* concluditur cum *Trinitatis* glorificatione solita, à qua speratur diuina gratia per pœnitentiam; gratia vero dicitur gloria Dei. *Roman. 3.*

5. Recitantur post *Laudes* diei, dicto, *Benedicamus Domino*, & *Deo gratias*, vt habetur etiam *M.S. & 1550.* & ante *Primam*; quia iustus in principio diei accusator est sui; sed Radulphi tempore dicebantur post *Primam*, in qua *Confessio* fit peccatorum.

6. Quod si conuictio detur aliqua, antiqua, & inueterata recitandi in *Choro* *Psalmos* Pœnitentiales in *Ferijs v.* post *Completerium* in *Quadragesima*, & in *Ferijs tertijs* *Psalmos* *Graduales*; *Sacra Rituum Congregatio* declarauit, eam retineri posse, vt in vna *Laudensi* respondit 2. *Augusti* 1603.

7. Congruit tamen multò magis *Feria sexta*, in qua peccauit *Adam*, & mortuus est *Christus* eadem die.

8. Non in *Festo* nouem lectionum, quid enim peccatoris tristitia eum festi-

uitate *Beatorum*? nec in *Parasceue*, *Feria sexta* maioris *Hebdomadæ*, vt dictum est de officio *Defunctorum*.

9. *Litanie*, quæ habentur post *Psalmos* Pœnitentiales, demptis aliquibus *Sanctis* de nouo additis, eadem sunt, quæ in *Ordine Romano*, in *Benedictione Ecclesie*; non tamen ante *Sanctum Hieronymum* eas fuisse in vfu, sentit *Vualafid. de rebus Eccles. cap. 28.* quod intellige apud *Romanos*; nam in *Ecclesia Neocæsariensi* eas adhibitas esse scribit *Sanctus Basilius, epist. 63.*

10. In *Breuiar. M.S. & in edito 1550.* plures *Sancti* recensebantur, & petitiones diuersarum rerum multò plures erant, eæ scilicet, quibus additur: *Trorogamus, audi nos.* Pius autem Quintus selegit nobiliores *Sanctos*, & ad sufficientem numerum petitiones redegit; quibus non debet fieri vlla additio, inconsulta *Sacra Sede Apostolica*; nec etiam *Patronorum* loci; & præsertim, quando dicuntur *Litanie* ex præscripto *Breuiarij Romani*, in *Rogationibus*, & in *Ferijs sextis Quadragesimæ*; quia *Pius V.* prohibuit in *Bulla* omnem additionem. Forte in alijs casibus addi poterant ab *Episcopis*, puta, in quibusdam necessitatibus populorum, sicut adduntur in *Rituali Rom. varia: A peste, fame, & bello*, & eiusmodi, ob varios casus: neque *Paulus V.* videtur prohibuisse in *Rituali Rom.* additionem, ex causa rationabilis: sed *Sacra Rituum Congregatio* die 22. *Martij* 1631. Respondit *Canonicis Cathed. Regiensis*, non posse inseri alios *sanctos* in *Litanijs*, præter descriptos, etiam tempore *pestis*, quo ipse petebant facultatem addendi *sanctos Titulares*, & *Patronos* *Ciuitatis*. multò minus *inuocandi* erunt in *Litanijs* ij, qui nondum sunt *canonizati*, ex *Glossa in cap. vnico de reliq. & venerat. Sanctorum* in 6. §. *Sedes Apost.* ver. hoc eodem. quam sequitur *Bellarmin. de Sanctorum beatitudine cap. 10.* immo neque priuatim recitando *Litanias*, vt docet *Sanchez in Summ. lib. 2. cap. 43. num. 5. & seqq.*

11. De *Domno Apostolice*, idest, *Papa*, omnes *Litanie* meminerunt: *Domnus*

nus enim idem est, ac Dominus; sed vocabulum, Dominus, terroris esse, non reverentiæ, existimabant antiqui, ait Paninus *de interpret. vocum obscur.* qui & Apostolicus dictus est, tamquam Successor Petri Principis Apostolorum, ut ait Rupert. *lib. 1. de div. offic. cap. 27.* Vacante Sede, petitio hæc de Domino Apostolico omitti debet, vna cum Versu post Psalmum in precibus; *Oremus pro Pontifice nostro N.* & Oratione de eodem; quia non est, si vacat Sedes. nam & in Canone, sede vacante, iubemur tacere nomen Pontificis, & vocem ipsam.

12. Psalmus post Litanias erat alius; Orationes item longè plures, quam hodie, ex Radulpho, à quo indicatur esse ultima Oratio, quæ item apud nos est ultima. Pius V. tamen nihil mutavit, sed omnia à Breviario edito 1550. in suum transtulit Breviarium, excepto Litaniarum sine, quem prorsus accepit à Brev. M. S. Habentur in Sacramentar. Gregoriano Orationes hæc; *Deus, cui proprium est misereri; Ineffabilem; Deus, qui culpa offenderis; Exaudi quesumus Domine; Deus, à quo sancta desideria; Vre igne; Fidelium; & Omnipotens*, quæ ibidem dicitur esse S. Augustini; sed habentur sparsim in citato libro.

13. Quod si Litanie separatim à Psalmis Pœnitentialibus dicendæ sint, dicto ad Laudes diei, *Benedicamus Domino, Deo gratias*, statim ex dicuntur. nam *Fidelium anima*: pro sine Laudum, dicitur in fine Litaniarum, & utriusque deservit.

14. Nulla est obligatio extra Chorum recitandi septem Psalmos prædictos, absolvente nos Pio V. in Bulla Breviar. ab omni peccato, & obligatione de hac re; qui concedit Indulgentiam quinquaginta dierum qualibet vice recitantibus eisdem iuxta Rubricas Breviarii in Choro, si consuetudo viget eisdem recitandi, conferuetur.

15. Pro Litanis separatim dicendis nulla est Indulgentia; sed obligatio in Litanis maioribus, & minoribus, qua de re vide *Sectionem. C. c. 16. num. 3. pag. 194.*

16. Communior usus Ecclesiarum, Vrbis est, quod (excepto Sabbato Sancto, & Vigilia Pentecostis) Cantores, & Chorus eas dicant alternatim in Litanis maioribus ad distinctionem a minoribus alicubi Chorus repetit, quæ Cantores integrè dicunt, ut in Sabbato Sancto, qua in re standum est locorum consuetudini, & longior Processio congruè id requirit.

De Ordine Commendationis Animæ. Cap. V.

Magni momenti, vnde pendet æternitas, est exitus animarum de suis corporibus; & ideo cuicumque Sacerdoti, nedum Parocho, datur facultas commendandi animas Deo in hora mortis, & in transitu earundem animarum. Ut autem quilibet Sacerdos ad manum habere queat, necessitate præsertim urgente, & Rituali (quod Parochorum est) deficiente, ad calcem Breviarii additus est Ordo Commendationis animæ, extat in Brev. M. S. V. usus autem commendandi animas in earum recessu est antiquior S. Gregorio, qui de eo meminit, *Homiliam in Euangel. 37.* & de S. Ioan. Eleemosynario ad morientes vtitante scribit Metaph. *in eius vita.* à quo agonizantes, ut puto, benedicebantur, nam hic ritus Episcopalis benedictionis in obitu fidelium ante annum 840. erat in usu, scribente Annonio *lib. 5. cap. 19. de gestis Francorum*, quod Ludovicus Pius Imperator moriens Diogenem Episcopum Metensem accersivit, & ab eo benedictionem petijt. Vnde S. Carolus Borromæus obtinuit à Greg. XIII. die 30. Decemb. 1580. facultatem omnibus Episcopis Provinciæ Mediolanensis concedendæ Indulgentiæ ægrotis, quos vel ipsi, vel eorum nomine alij visitauerint; tum ut ægroti benedictionem Episcopi diligentius procurent; tum verò etiam, ut ea reddatur ægrotis utilior.

2. Concordat noster Ordo cum antiquis M. S. excepta mutatione aliquorum Sanctorum in Litanis brevibus: quæ breves esse debuerunt, ut discedente anima,